

Украјински језик 5

– једносеместрални курс –

Обавезни курс

Пети семестар

3 ЕСП бодова

Време одржавања: четвртак, 8:00 – 9:30 часова

Место одржавања: учионица 26

Циљ предмета

Студент треба да на теоријском нивоу савлада основе лексикологије савременог стандардног украјинског језика, да стекне навике компаративног и контрастивног проучавања украјинског и српског језика на лексичко-семантичком нивоу.

Садржај предмета

Лексикологија као лингвистичка дисциплина. Реч као основна језичка јединица. Лексема. Лексичко значење, његови типови и структура. Појам лексичко-семантичког поља. Полисемија. Основна и пренесена значења речи. Метафора, метонимија, синегдоха. Парадигматски лексички односи: хипонимија, еквонимија, партитивност, синонимија, антонимија, хомонимија, паронимија. Синтагматски лексички односи. Лексика по пореклу: исконска украјинска лексика, старословенска лексика, индоевропска лексика, позајмљенице. Лексика у широкој употреби. Специјална лексика: дијалектизми, термини и професионална лексика, жаргонизми. Архаизми и неологизми као пасивна лексика. Ономастика. Приступи проучавању лексичког фонда. Компонентна анализа. Језичка слика стварности. Концептуална анализа. Истраживање лексичке семантике путем описа језичких стереотипа.

Оцењивање:

Присуство – 10 %, активност на часу – 15 %, домаћи задаци – 15%, тестови – 20%, испит – 40%.

Тестови:

Током семестра студенти имају 2 писмена теста којима се проверава знање из лексикологије. Предвиђено време за израду теста је 60 минута.

Испит:

Испит је усмени, састоји се од теоријског дела (2 питања) и практичног (2 задатка, слична задацима које студенти раде на вежбањима из лексикологије).

Испитна питања:

1. Предмет і завдання лексикології української мови. Слово як основна одиниця мови. Лексема і словоформа.
2. Природа лексичного значення слова: зв'язок між словом, денотатом і поняттям.
3. Структура лексеми. Структура лексичного значення і його типи. Основні зміни в лексичному значенні слова.
4. Семантичні зв'язки у словниковому складі (парадигматичні і синтагматичні відношення). Лексико-семантичні поля і лексико-семантичні групи.
5. Однозначність і багатозначність слів.
6. Прямі і переносні значення слова. Функціонування в мові переносного значення слова у вигляді метафори, метонімії та синекдохи.
7. Системні відношення лексичних одиниць. Особливості гіпонімічних, партитивних та еквонімічних відношень між словами.
8. Синонімія як тип лексико-семантичного відношення. Поняття синонімічного ряду. Класифікація синонімів. Способи їх виникнення.
9. Антонімія. Семантична і структурна класифікації антонімів. Явище енантіосемії. Оксиморон.
10. Омонімія як лексико-семантичне явище. Шляхи становлення омонімії. Види омонімів.
11. Специфіка паронімічних відношень між словами. Парономазія.
12. Лексика української мови за походженням. Питомий шар української лексики.
13. Лексичні запозичення в українській мові. Види запозичень за ступенем адаптації. Шляхи запозичень; періоди; мови, з яких запозичується лексика.
14. Лексика української мови за активністю вживання. Пасивна лексика.
15. Лексика української мови за сферою вживання. Територіальні та соціальні діалектизми.
16. Загальні та власні назви. Ономастика.
17. Специфіка слів-термінів. Становлення української термінології.
18. Функціонально-стилістична диференціація лексики української мови. Експресивно забарвлена лексика.
19. Когнітивна лінгвістика. Мовна картина світу. Концепт, прототип, стереотип.
20. Гендерні стереотипи в українській та сербській картинах світу.

Українски језик 5

Обавезна литература:

- Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дрижинець М.Л. *Сучасна українська мова*. Київ, ВЦ "Академія", 2006.
- Дудик П.С., Литовченко В.М. *Сучасна українська мова: Завдання та вправи*. Київ, ВЦ "Академія", 2007.
- Загнітко А.П., Пац Л.І., Дубовик Л.І., Важеніна О.Г. *Українська практична лексикологія, фонетика, орфографія*. Донецьк, 2007.
- Колоїз Ж.В. *Сучасна українська літературна мова: Збірник завдань для лабораторних робіт*. Київ, Знання, 2006.
- Поповић Љ. *Језичка слика стварности. Когнитивни аспект контрастивне анализе*. Београд, Филолошки факултет, 2008.

Препоручена литература:

- Бодик О.П., Рудакова Т.М. *Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія*. Київ, Центр учбової літератури, 2011.
- Микитюк О. *Сучасна українська мова: самобутність, система, норма. Навчальний посібник*. Львів, 2010.

- Познанська В.Д., Вінтонів М.О., Сегін Л.В. *Українська лексикологія, фразеологія та лексикографія*. Донецьк-Слов'янськ, ДонНУ, 2007.
- Селіванова О.О. *Лінгвістична енциклопедія*. Полтава, 2010.
- Селіванова О.О. *Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми*. Полтава, 2008.
- *Сучасна українська літературна мова. Лексика і фразеологія* / За заг. ред. І.К.Білодіда. Київ, Наукова думка, 1973.
- *Українська мова. Енциклопедія*. Редкол.: Русанівський В.М., Тарананенко О.О. (співголови), М. П. Зяблюк та ін., Київ, 2000.
- Філон М.І., Хомік О.Є. *Сучасна українська мова. Лексикологія : навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. - У 2-х частинах*. Харків, ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010.
- Ющук І.П. *Українська мова*. Київ, Либідь, 2004.